

קובץ

האור לחיים

שנה רביעית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת שלח לך תשפ"א

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
21:14	20:18	19:27*	ת"א
21:11	20:16	19:24	ח"פה
21:15	20:19	19:28	ב"ש
21:11	20:16	19:24	

* לנוהגים 40 דק': 19:07

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת שלח לך תשפ"א

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש במדבר

1 הכבוד דוחק את לב האדם

פניני אור החיים הקדוש:

9 הכל תלוי בצורת ההסתכלות

פרשה למעשה:

14 "שלח לך" - לדעתך ולרצונך

19 וראה בטוב ירושלים

אבל בארץ ישראל לא נזכה לכך.

הסיבה שגרמה לנשיאים להוציא את דיבת הארץ היתה, אם כן, תאוות הכבוד שהתעוררה בהם כשהתקרבו לארץ ישראל וידעו כי בבואם אליה יסתיים תפקידם כנשיאים, ויתמנו אחרים תחתיהם.

כיון שהיתה להם נגיעה אישית, לא יכלו לראות את הארץ במבט נקי. נגיעתם עיוותה את מראה עיניהם וגרמה לכל ישראל בכייה לדורות.

כבר בתחילת פרשתנו אומר רש"י: "למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר".

וכיצד זה לא לקחו מוסר? לאחר

מדוע הלכו המרגלים בעצה רעה? הלא הכתוב מעיד בהם שכשרים היו. מה גרם להם לקיים במחשבה רעה, את דבר ה' אשר אמר אל משה?

המפרשים עוסקים בשאלה זו ומשיבים עליה בכמה וכמה דרכים.

דבריו של הזוהר הקדוש (ח"ג דף קנח) בעניין, מבהילים ממש, וזו לשונו:

"אמרו [המרגלים]: אי יעלון ישראל לארעא, נתעבר אנן מלהוי רישין וימני משה רישין אחרנין" - אם ייכנסו ישראל לארץ, יעבירו אותנו מלהיות ראשים [נשיאים] וימנה משה ראשים אחרים. "דהא אנן זכינן במדברא למהוי רישין אבל בארעא לא נזכי" - במדבר זכינן להיות ראשי ישראל,

לרפואת פלורנס בת רחמים

קרובה" (בבא מציעא נט ע"א).

ומדוע דיבר על כך? כי אשה אחת, רעייתו של אחד ממתפללי בית הכנסת, באה לפניו וסיפרה בכאב כי בעלה לומד תורה ומקפיד על ההלכה, אולם בבית פוגע בה ומזלזל בכבודה כאחד הריקים.

הבעל ישב בדרשה, אך פניו העידו כי הדברים חולפים על ידו ואינם עושים בו שום רושם.

לאחר שהסתיימה תפילת ערבית, ניגש רבי איסר זלמן לרבי אריה והודה לו על דרשתו המעוררת. "עוררת אותי להתבונן בעניין חשוב זה, והנה זקוק אני לחיזוק גדול. בדבריך כיוונת אלי... בעזרת ה', אקח לקח ומוסר"... רבי איסר זלמן, שמידותיו זכות ומזוקקות היו, והלוואי שינהגו כל ישראל בביתם כפי שנהג הוא בביתו, הרגיש כאילו מוכיחים אותו באופן אישי, ואילו אותו אדם שאליו כוונת הדברים - כלל לא חש שהדברים נוגעים אליו, כאילו עליו ממש נאמרו דברי חז"ל: "מכבדה יותר מגופו"...

שהבנו את שורש חטאם של המרגלים, נבין גם את התשובה לשאלה זו: כאשר אדם נגוע, הוא אינו יכול לקבל מוסר. הנגיעה מרחיקה ממנו כל מה שרואה, שומע ולומד, ומונעת ממנו להפיק לקח ולראות את הקשר להנהגתו האישית.

בעניין זה, נביא מעשה נפלא אשר ילמדנו עד כמה אוטמת הנגיעה את האוזן ואת הלב מלשמוע דברי מוסר: רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ראש ישיבת עץ חיים ומחבר הספר "אבן האזל" על הרמב"ם, גאון עולם וצדיק נשגב, נכנס פעם להתפלל תפילת ערבית בבית כנסת, ונקלע לדרשתו של הצדיק הירושלמי - רבי אריה לוי זצ"ל, צדיק ענק רוח, חמיו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, אשר דרש שם בין מנחה לערבית.

בדרשתו, עורר רבי אריה את השומעים להיזהר בכבוד האשה ולהקפיד שלא לצערה חלילה, "שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה

למשול על שכלם הבהיר של אנשים אלו, אבל כשהגיעו למעשה, שנשתלחו לראות בעיניהם את הארץ אשר עוד מעט קט ינחלו אותה, התחילו להרגיש בממשות את כניסתם לארץ, ואז התעוררה בעומק ליבם נקודת גאווה של נשיאותם, וממילא יצאו מגאווה לתאוונה, היינו תאוות הכבוד, ואמרו לנפשם שבארץ לא יזכו להיות נשיאים, ועשו מה שעשו, נכשלו והכשילו את כולם בחורבן ובבכיה לדורות.

"אבל כל זמן שלא נבחרו ולא נשלחו לרגל את הארץ, היו באמת אנשים גדולים וצדיקים, כיון שלא היה ליצר הרע שום סיבה להכשילם בגאווה ותאוות כבוד. ואומנם פשוט הוא שלא היה כאן תאוות כבוד בצורה גסה כמו שאנו מציירים בדורנו, אלא היתה עטופה ומכוסה בכמה כיסויים של כבוד שמים ועשיית רצון ה' יתברך. אבל על כל פנים יש לנו ללמוד, שאף אנשים חשובים וצדיקים שבדור המדבר, דור דעה, יכולים ליפול בפח תאוות הכבוד פתע פתאום, ולרדת

זה כוחה הנורא של נגיעה - גורמת לאדם להרגיש כי צדיק וישר הוא, ומרחיקה ממנו כל דבר מוסר ותוכחה.

והנה צריך להבין, מה כל כך היה אכפת למרגלים שיעבירו אותם מתפקידם? והלא יהיו בארץ הקדושה, יזכו למצוות התלויות בה ויחיו בארץ חמדה, טובה ורחבה!

אך לא.

חילופי הגברי הצפויים, שבעקבותיהם יאבדו את מעמדם ותפקידם, ורגש הגאווה ותאוות הכבוד, גרמו להם שתהיה יציאתם במחשבה רעה, לעכב את הכניסה לארץ ישראל.

כמובן, שחיסרון זה היה דק מן הדק, ונתבעו עליו רק לפי מדרגתם.

רבי אליהו לופיאן זצ"ל, מבאר בספרו "לב אליהו" (עמוד קכד) כיצד גרמה להם נטייה דקה זו לעוון כה חמור:

"כל עוד היו המרגלים במדבר, רחוקים מלהיכנס לארץ, לא היתה נגיעת החומר הגופני בתאוות הכבוד יכולה

מזכיר את חטא המרגלים בספרו "מסילת ישרים" (פרק יא) בעניין חמדת הכבוד. [פר נפלא זה, קטן כמות הוא, אך עומקו - עד אין חקר. ראוי לכל אדם לעיין בו וללמוד מתוכו בהתבוננות ובשימת לב על דרכיו והנהגתו].

בדברו אודות חמדת הכבוד, מונה הרמח"ל רשימת אירועים קשים שאירעו בישראל, ושורש כולם - חמדת הכבוד:

"יתרה עליה חמדת הכבוד, כי כבר היה אפשר שיכבוש האדם את יצרו על הממון ועל שאר ההנאות, אך הכבוד הוא הדוחק, כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחבריו, ועל דבר זה נכשלו רבים ונאבדו.

"הנה ירבעם בן נבט לא נטרד מהעולם הבא אלא בעבור הכבוד, הוא מה שאמרו ז"ל (סנהדרין קב ע"ב): תפסו הקדוש ברוך הוא בבגדו ואמר לו: חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן. אמר לו: מי בראש? אמר לו: בן

ממדרגת צדיקים למדרגת רשעים, ומהשמים - לבאר שחת".

תאוות הכבוד היא חוט השערה המבדיל בין מצב של "באותה שעה כשרים היו" למצב של "מה ביאה בעצה רעה, אף הליכה בעצה רעה".

אחד הדברים הקשים ביותר לאדם הוא לוותר על כיסאו. רק הַכֶּסֶא אֶגְדֵּל מִמֶּנִּי (מושאל בראשית מא, ז)...

הכסא, המעמד שיפסידו - עיוור את עיניהם של המרגלים כשוחד, וגרם להם למצוא חסרונות ופגמים בארץ המובטחת, ארץ זבת חלב ודבש, עד שדימו בנפשם כי מוטב לישראל להישאר במדבר מאשר לבוא לארץ! לפחות בינתיים, אמרו, עד שתחלוף המגפה הנוראה שיש בארץ והכל מתים ממנה, עד שימותו הענקים אשר חיים בה - בינתיים נישאר במדבר והכל יישאר במתכונתו...

הרמח"ל, רבי משה חיים לוצאטו,

רויח" (ישעיהו נו, טו), פירש רש"י: "מרום וקדוש - אני שוכן ומשם אני עם דכא ושפל רוח, שאני מרכין שכינתי עליו". אך על הגאון אומר הקב"ה: "אין אני והוא יכולים לדור בעולם" (סוטה ה ע"א).

הכבוד האמיתי היחיד, הוא בלימוד התורה ושמירת המצוות, ובהגדלת כבוד שמים. אין כבוד אלא תורה.

כאשר דוד המלך כרכר ופיזז לפני ארון ה', ראתה אותו מיכל בת שאול אשתו, ונתקו לו בלפה" (שמואל ב' ו, טו). נראה היה לה שאין זה לפי כבודו של מלך ישראל. ונתאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום... פהגלות נגלות אחד הַרְקִים" (שם, ט).

ומה עונה לה דוד? ונקלתי עוד מזאת וְהִיִּיתִי שְׁפֵל בְּעֵינֵי וְעַם הָאֲמֹהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֲפַבְדָּה" (שם, כב).

אין קלון בדבר אשר נעשה לכבוד ה', ואף העם, אומר דוד למיכל, מבין זאת ואין בכך פחיתות כבוד בעיניהם.

משה רבנו, שהיה עניו מכל אדם נבחר

ישי בראש. אמר לו: אי הכי לא בעינא [אם כך, איני רוצה].

"מי גרם לקרח שיאבד הוא וכל עדתו עימו? אלא מפני הכבוד, ומקרא מלא הוא (במדבר טו, י): וּבְקִשְׁתָּם גַּם פְּהָנָה'. וחכמים ז"ל (במדבר רבה יח) הגידו לנו, כי כל זה נמשך מפני שראה אליצפן בן עוזיאל נשיא והיה רוצה להיות הוא נשיא במקומו.

"הוא שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל אל המרגלים שיוציאו דיבה על הארץ וגרמו מיתה להם ולכל דורם מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם...

"כללו של דבר, הכבוד הוא הדוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם".

הכבוד דוחק את לב האדם לבחור ברע.

רוצה אתה להיות עבד נאמן לה? שים עצמך כאסקופה נדרסת. מי ששפל בעיני עצמו, הקב"ה אוהבו ומרוממו.

"מרום וקדוש אֲשַׁכֵּן וְאֵת דְּכָא וְשְׁפֵל"

ללמד בה לא היתה לו שם, וגם לא אנשים שיכירו בגדלותו, ובליבת ברירה, יצא לעבוד בפאלחה...

באחד הימים ראה אותו שם אדם שהכירו מבגדד, ונדהם.

"במחילה מכבוד תורתו", אמר, "מה עושה כאן הרב?"
"פועל אני".

נחרד אותו אדם, אך רבי סלמן הרגיעו. בארץ ישראל, הסביר, לא אכפת לו להיות אפילו פועל...

הלה פנה תיכף ומיד לראשון לציון, הרב יצחק ניסים זצ"ל, ואף הוא הזדעזע. גאון עולם כזה, הבקיא בחושן משפט ישר והפוך, עובד בשדה כאחד הפועלים? ומיד הושיבוהו בבית הדין הגדול לערעורים כראוי לו, אך הוא מעצמו, מוכן היה להיות פועל.

להיות מנהיגם של ישראל, ודוד אשר אמר: "ונקלותי עוד מזאת", היה מלך ישראל וממנו יצא מלך המשיח.

רבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו "ארצות החיים" (שער ט') מזכיר נקודה נפלאה: גדולי עולם מכל תפוצות תבל פשטו את גלימתם וויתרו על מעלתם כדי לעלות לארץ הקודש. רבני קהילות בתימן ובמרוקו הגיעו לארץ ואיש לא הכירם כאן.

הם חיו כאנשים פשוטים שבפשוטים, אך קיבלו זאת באהבה, ובשמחה על הזכות לשבת בארץ המובטחת.

רבי סלמן חוגי עבודי זצ"ל, היה ארי שעלה מבבל. בבגדד היה ראש ישיבה וראש אבות בתי הדין, אך כשהגיע לארץ - שלחוהו לכפר סבא. ישיבה

עם ישראל מלבוא אליה.

יתר על כן, התוצאה של חטא המרגלים היתה נוראה: שש מאות אלף רגלי מעל עשרים שנה, כולם מתו במדבר!

ולכל זה גרמה תאוות הכבוד שהתגלתה בהם, וכבר אמרו רבותינו: (אבות ד, כא): "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם".

נתבונן בפרשה נוראה זו ונשים על לבנו להתפלל ולהתחנן לפני ה' שירחיקנו מחמדת הכבוד כמטחוזי קשת, ונזכה שכל תאוותנו לא תהיה אלא לעובדו, כמו שנאמר: "תַּאֲוֹת צְדִיקִים אֵין טוֹב" (משלי יא, כג).

להבדיל, היו אנשים עשירים בעלי בתים ושדות, צאן ובקר, שנטשו הכל ובאו לארץ בחוסר כל. מאנשים בעלי יכולת ומעמד הפכו לנוטעי עצים ביערות של הקרן הקיימת, אך הסכינו לכל כדי לחיות בארץ אשר עיני ה' בה. משה רבנו התחנן לפני הקב"ה להיכנס לארץ ישראל, וביקש שאם לא כאדם - לפחות ייכנס אליה בגלגול בבהמה! אכן, כדאית היא ארץ ישראל להקריב עבורה הכל!

אך המרגלים לא נהגו כן. הם הוציאו את דיבתה של הארץ רעה ועיכבו את

הכל תלוי בצורת ההסתכלות

אומנם בפועל המרגלים הפכו קערה על פיה והתכוונו בעדותם להטיל מורד בלב עם ישראל ולהחליש את אמונתם בהשי"ת.

שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד
אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבַתְּיוּ תִשְׁלְחוּ כָל
נְשִׂיא בְּהֵם (במדבר יג, ב).

לכאורה יש להבין מה הכוונה במילים
"שלח לך"?

וכאן אנו באים לנקודה חשובה מאוד:
יכולים שניים להסתכל על מציאות
אחת, זה יפרש אותה לטובה וזה יפרש
אותה לרעה. זה יראה את הדברים
הטובים שבה וזה יראה את הדברים
השליליים שבה. ההבדל בין השניים
נעוץ בשאלה היכן, ועל מה, יש למקד
את הראייה.

וביאר ה"אור החיים" הקדוש וזה
לשונו:

"עוד ירצה לומר להם, שלא תהיה
כוונת הליכתם למה שחושבים ישראל
אלא למה שחושב משה בשליחות,
והוא מאמר 'שלח לך' - למה שבדעתך
ולא למה שבדעתם".

יכולים שניים להתארח אצל אותו
בעל הבית, באותה סעודה. האחד
ישבח את בעל הבית על העמל
והטרח שהיו לו בהכנת הסעודה, את
המאכלים הַעֲרָבִים, את השפע, את
רוחב ליבו ומאור פניו, וזה יחמיץ פניו
וייאמר בדיוק להיפך, וכפי שאומרת
הגמרא (ברכות נח ע"א): "אורח טוב מה

משה רבנו ביקש לומר למרגלים,
שיתכוונו בעדותם למה שהוא מתכוון,
פירוש: שכשיספרו על העם החזק, על
הערים הבצורות, על הנפילים בני הענק
- תהא כוונתם לעורר את ישראל
להכיר בניסי השי"ת, שיכירו וידעו,
יעריכו ויודו, שלמרות כל הקשיים
הללו, השי"ת ינחיל להם את הארץ.

החיובי והטוב שיש בכל דבר. לעומתו, אדם המושחת במידותיו, יראה תמיד את השלילה והרע שיש בכל דבר.

המידות מושכות את מיקוד העין לכיוון שלהן. מידות טובות גורמות למיקוד הראייה לכיוון הטוב, ומידות רעות גורמות למיקוד לכיוון ההפוך.

שנינו במשנה באבות (ב, ט): "איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם, רבי אליעזר אומר: עין טובה". הכול תלוי בעיניים! וכמו שהביא רש"י על הכתוב (במדבר טו, ט) "וְלֹא תִתְּוֹרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם" - "עין רואה, והלב חומד, והגוף עושה את העבירות".

כשמשנה רבינו אמר למרגלים לבדוק את ארץ ישראל "הַטּוֹבָה הִיא אִם רָעָה", לא היתה כוונתו, חלילה, להטיל ספק בטובתה של ארץ ישראל, אלא להציב מְרָאָה אל מול פניהם של

הוא אומר? כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי. אבל אורח רע מה הוא אומר? מה טורח טרח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחד שתיתי, כל טורח שטרח בעל הבית זה - לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו".

ולכאורה יש להתבונן איך יתכן הדבר, הרי שניהם התארחו באותו מקום, אצל אותו בעל הבית ואכלו את אותה סעודה, איך יתכן שאחד יאמר כך והאחר יאמר את ההיפך הגמור?

רבנו יונה ב"שערי תשובה" (שער ג אות ריז) מבאר, שהדבר נובע מהמידות של השניים. אדם שניחן במידות טובות, בלב טוב, בעין טובה - יראה תמיד את

לעילוי נשמת
ר' שלמה בן דונה ז"ל

אלוקים ואדם. הוא שלח ידו בעסקים וראה בהם ברכה גדולה.

באישיותו הצליח לכבוש לבבות והכל רצו לעשות איתו עסקים, ובפרט לנוכח העובדה שמילה שלו היתה מילה, חוק ולא יעבור!

הוא לא שמר את עושרו לעצמו, אלא תמך בעין נדיבה בישיבות ובתלמידי חכמים צדיקים.

פעם אחת, בהיותו בדרך, נפגע ונהרג בתאונת דרכים, ה' ישמור ויציל.

אחיו המשיך את דרכו, והיה מפריש מחצית מרווחיו לצדקה. במיוחד תרם לשיפוץ קבריהם של הצדיקים הקבורים במרוקו, ואת הכל עשה לעילוי נשמת אחיו ע"ה.

פעם אחת טפלו עליו הגויים עלילה והוא נאלץ לברוח מצרפת לארץ ישראל. הוא המשיך בעסקים גם בארץ ישראל, וב"ה ראה ברכה בעמלו, ויהי איש מצליח.

דא עקא, פעם אחת לרגל עסקיו הוצרך לנסוע לאחת המדינות, ושם

המרגלים: אם תראו את הטוב, ותפרשו גם את מה שנראה רע לטובה - אות הוא שאתם טובים, שהנכם בעלי מידות טובות. ולהיפך: אם תפרשו את מה שראיתם בצורה שלילית - וכפי שאכן קרה - אות הוא שהבעיה היא בכם! במידות לקויות המונעות את ההתמקדות בטוב.

לא לחינם הפרשה פותחת בסוגיית המרגלים ומסיימת במצות ציצית: "וְרָאִיתֶם אֹתוֹ וְזִכַּרְתֶּם אֶת כָּל מַצּוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם" (שם), משום שהכל תלוי בעיניים, הכל מתחיל מ"עין רואה".

חובה מוטלת על כל אדם להרגיל את עיניו להתמקד בטוב, על ידי תיקון מידותיו לטובה.

לפני למעלה מעשרים שנה נפטר בצרפת בחור צעיר, בן עשרים וארבע, יצחק בן אסתר ע"ה. הכרתי את אחיו שלמד כאן בישיבה.

יצחק ע"ה היה בחור ירא שמים, בעל מידות טובות ונאצלות, נושא חן בעיני

במאסר הוא הוסגר לצרפת, ועמד להתנהל נגדו משפט בעטיה של אותה עלילה שהעלילו עליו בשעתו.

במצב כזה, אדם יכול פשוט לצאת מדעתו.

על לא עוול בכפו הוא נידון לשבת במאסר ממושך עם פושעים, ועודנו צפוי לעמוד למשפט, שאת תוצאותיו לא ניתן לשער...

הגויים שהעלילו עליו את העלילה, התכוננו היטב למשפט. הם פרסמו עליו דברי בלע והשמצות בכל העיתונים. ללא ספק קשה מאוד לשרוד במצב כזה.

פלא פלאים היה לשמוע איך אותו יהודי הסתכל על המצב בו הוא נתון.

ואלה היו דבריו:

"אף אחד לא יכול לנגוע בי, אפילו בקצה אצבע הקטנה, אם לא שכך נגזר עלי משמים. הקב"ה עשה לי את כל זאת כדי לתקן את העוונות שלי מחד גיסא, וכדי לבדוק את אמונתי וביטחוני בו מאידך גיסא. והריני אומר בפה

תפסוהו, הכניסוהו לבית הסוהר, שם עבר עינויים קשים.

הכניסוהו לחדר עם שלושה שודדים, רוצחים, גויים גמורים, והוא רעד מפניהם כהוגן.

אולם, מְעַנֵּן לְצַיֵן, שכשאותם חדלי אישים ראו אותו מניח תפילין בכל בוקר, ולאחר שהסביר להם כי הוא יהודי, המניח אותם על פי ציווי אלוקים - היו הם אלו שהתחילו לרעוד ממנו...

בזמן שהתפלל הם עזבו את החדר והניחו לו להתפלל לבד!

ניתן היה לראות בחוש מקרא שכתוב (דברים כח, י): "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יֵשֶׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךָ וַיֵּרָאוּ מִפְּנֶיךָ, ודרשו עליו חז"ל (ברכות ו ע"א): "רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש".

גם בזמן הארוחות הם נהגו בו כבוד, והניחו לו לאכול לבד והם לבדם, כדי שלא יצטרך לראותם אוכלים מאכלות אסורים, ובשבת היו יוצאים לעשן מחוץ לחדר!

לאחר תקופה ממושכת של ישיבה

הציפיות; גם כשמתגלים כל מיני קשיים או כשצצות כל מיני בעיות וכדומה - עליו להסתכל על כל דבר בעין טובה, ולהבין שכל מה שהשי"ת עושה איתו - לטב עבד! הכל עניין של הסתכלות נכונה ומושכלת.

לעיתים מזומנות בני אדם שואלים כל מיני שאלות: למה הקב"ה עשה לי ככה? למה הקב"ה לא עשה לי ככה? זהו סוג של שאלות שיש לחדול מלשאול אותן! גם אם אדם רואה "שחור" - אם ילבש משקפיים נכונות הוא יבין ש"השחור" הזה הוא בעצם "ורוד", וסוף הטובה שתצמח לבוא.

מלא: כל מאן דעביד רחמנא - לטב עביד, ואני מאמין בכך באמונה שלימה".

סופו של הסיפור היה שהוא יצא זכאי במשפט, "וּמְעַז - יֵצֵא מְתוֹק" (שופטים יד, יד):

הוא עלה לארץ ישראל, והכפיל ושילש את לקוחותיו שבאו לראות מקרוב את "האיש שזכה במשפט" והתרשמו לטובה מאישיותו.

כל אדם צריך לראות בכל דבר את יד ה'.

גם אם, חלילה, לא הכול מתנהל כפי

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
 זיווג הגון, רפואה שלימה
 או להבדיל, לעילוי נשמה
 לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

”שלח לך” - לדעתך ולרצונך

לרשת את הארץ - ”ראה נתן ה' אלקיף
לפניך את הארץ עלה רש פאשר דבר
ה' אלקי אבתיך לך אל תירא ואל
תחת” (דברים א, כא).

אך בני ישראל לא הסכימו לכך. הם
ביקשו לפני כן לבחון ולבדוק את
הארץ, כדי לדעת אם כדאי להם לבוא
אליה - ”ותקרבון אלי פלכם ותאמרו
נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את
הארץ” (שם, כב).

אמר להם משה: לשם מה?

אמרו לו: מפני שהקב”ה הבטיח לנו,
שבשעה שניכנס לארץ ישראל נמצא
בה אוצרות ומטמוניות שהטמינו בה
הכנענים. אולם יש חשש שכשישמעו
הכנענים שאנו באים לרשת את הארץ,

שלח לך אנשים ויטרו את ארץ פנעו
אשר אני נתן לבני ישראל (במדבר יג, ב).

תיבת ”לך” נראית לכאורה כמיותרת
ודי היה לכתוב ”שלח אנשים”.

רש”י מביא את דברי חז”ל (סוטה לד
ע”ב): ”שלח לך - לדעתך. אני איני
מצווה לך. אם תרצה שלח”.

והדברים טעונים ביאור: מה היתה
דעתו של הקב”ה בעניין? האם הוא
רצה שיישלחו אנשים לתור את הארץ
או לא?

בשנה השנית לצאתם של בני ישראל
מארץ מצרים, הם התקרבו לתחומי
ארץ ישראל. משה הציע לבני ישראל

הם יחפרו בורות מתחת לאדמה ויחביאו שם את אוצרותיהם ומטמוניהם, וכשניכנס לארץ לא נמצא מאומה, ונמצא דבריו של הקב"ה בטלים ח"ו. לכן - אמרו ישראל - מוטב שנשלח לשם מרגלים, כדי שהם יגלו את המטמוניות של הכנענים, ואז נדע לחפור במקום שהטמינו אותם.

הם יחפרו בורות מתחת לאדמה ויחביאו שם את אוצרותיהם ומטמוניהם, וכשניכנס לארץ לא נמצא מאומה, ונמצא דבריו של הקב"ה בטלים ח"ו. לכן - אמרו ישראל - מוטב שנשלח לשם מרגלים, כדי שהם יגלו את המטמוניות של הכנענים, ואז נדע לחפור במקום שהטמינו אותם.

גם לאחר כל הניסים שראו במצרים, כולל נס קריעת ים סוף המופלא בו "שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן" (שמות טו, יד), יחד עם מעמד רווי ההוד שחזו במתן תורה בהר סיני, עם כל הניסים להם זכו במדבר - היו עדיין כאלו שלא היו שלמים באמונתם.

וזו כוונת הפסוק "ויחפרו לנו את הארץ", כלומר, נשלח אנשים שיגלו את החפירות ומקומות המחבוא של הכנענים שבהם החביאו את נכסיהם.

כששמע משה רבנו את דבריהם - "וַיִּיטֵב בְּעֵינֵי הַדָּבָר" (שם, כג). ובכל זאת, לא רצה לשולחם על דעת עצמו, אמר: אלך ואשאל את הקב"ה ואראה אם מסכים על ידי.

הלך משה רבנו ונמלך בשכינה.

נתקלתי פעמים רבות באנשים שאמרו לי: "אם אני אראה בעיניים שלי נס, כאן ועכשיו, אני חוזר בתשובה, אתחיל להניח תפילין ולשמור שבת!" - ואני רגיל להשיב להם: "גם אם תראה נס - תישאר בדיוק כמו שהיית! מְנַסִּים לא חוזרים בתשובה!"

אמר לו הקב"ה: אותך הם יכולים להטעות ולרמות, שאתה בשר ודם ואינך יודע את סתרי ליבם. הם אומרים לך ששילוח המרגלים נועד כביכול כדי לדעת היכן הטמינו

יום אחד, סיפר ראש הישיבה, כְּשֶׁרִיחָה של מלחמת תש"ח היה מורגש כבר בחלל האוויר, הגיע לישיבה מפקד צבאי בכיר, שהיה רחוק מאוד משמירת תורה ומצוות, ואמר לי: "רבי! תרבו בתפילות בישיבה! המצב חמור. מלחמה בפתח! הערבים רבים וחזקים יותר מאיתנו! הנשק שבידיהם כפול ומכופל, עשרת מונים מהנשק שבידינו, ואיננו יודעים מה יילד יום...

זה היה, כאמור, בשעות היום.

באותו לילה, באמצע הלילה, בשעת לילה מאוחרת, המפקד דפק על דלת ביתו של הרב, שהיה עדיין יָר, שקוע בתפילה, ואמר לו: "רבי! באתי לספר לך שראיתי את הקב"ה! כל הערבים שכל כך פחדנו מהם ברחו על נפשם. באופן בלתי צפוי כולם עזבו את בתיהם ונמלטו על נפשם! אין הסבר אחר אלא שמאת ה' הייתה זאת".

הרב שמח בליבו: "הנה עוד בעל תשובה שמצטרף אלינו... מי ש'ראה' את הקב"ה ישוב, ללא ספק, בתשובה

ניסים ונפלאות, ואפילו התעוררו קמעה מכוחם, אך ההתעוררות לא החזיקה מעמד זמן ממושך, וכעבור זמן קצר שבו להיות כבראשונה. "וַיִּנְשָׁבַח כָּל הַשָּׁבָע" ולא נותר מהניסים כל רושם!

לכן - אמר הקב"ה - "שלח לך" - לדעתך. אני איני מצווך דבר, אלא תלוי בדעתך וברצונך - אם תרצה "שלח".

אני זוכר שבילדותי, לאחר בר המצוה, סיפר ראש הישיבה שלי, רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, באחת משיחותיו, את הסיפור הבא:

בשנת תש"ח התגוררו בחיפה הרבה מאוד ערבים.

שכונות שלימות היו מלאות בערבים, והיהודים היו בה המיעוט.

לעיתים קרובות היו פורצות קטטות בין הצדדים והיהודים חיו בפחד מתמיד. חיילים מתנדבים מההגנה ומהאצ"ל חִבְּרוּ יחד כדי להגן על העיר.

שלימה".

אלו לא סומכים באמת שאכן ארץ ישראל טובה היא, ורוצים לדעת בוודאות מוחלטת מה קורה בה לפני שייכנסו אליה.

לכן אמר הקב"ה למשה: אם יש כאלו שמבקשים לראותה - תן להם ללכת ולראות!

"שִׁלַּח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן".
לו היו כולם בעלי אמונה שלימה - לא היה צורך בכל הענין הזה, אולם מכיוון שאני יודע שהמצב אינו כך, ולא כולם בעלי אמונה שלימה, והללו רוצים לשלוח מרגלים - לכן תן להם את מבוקשם.

והנה, כעבור כמה ימים הרב השתתף באיזושהי אסיפה שנכח בה גם אותו מפקד. הוא התבקש לתאר מה קרה באותו לילה גורלי, והלה החל לתאר כיצד "כוחנו ועוצם ידינו עשו לנו את החיל הזה"..." באלו תכסיסים מבצעיים השתמשו, באלו מהלכים צבאיים נקטו'...

בקיצור: אנחנו עשינו, אנחנו נלחמנו, אנחנו הברחנו אותם מבתיהם, הכל "טבעי".

בלילה הוא "ראה" אלוקים וביום שלמהרת כבר שכח ממנו...

ה"אור החיים" הקדוש מוסיף ומפרש: חטא המרגלים המיט אסון וחורבן גדול על עם ישראל - לשעה ולדורות.

הקב"ה הכיר את עם ישראל. הוא ידע שלמרות כל הניסים הגלויים שראו עדיין יש כאלו שהאמונה לא נחרטה בנפשם באופן שלם ואמיתי, ואנשים

אם השליח מבטל את דעתו ורצונו מפני דעת המשלח, מובטח לו שיצליח בשליחותו וייצא ממנה טובה וברכה, כאילו הצדיק עשה את המעשה עם כל הרצון והכוונה הטהורה שלו, שהרי "שלוחו של אדם - כמותו".

אולם אם השליח יפעל ויעשה את המעשה מכוח רצונו העצמי, עם כל הנגיעות והמניעים שבו, אזי לא יראה ברכה והצלחה במעשהו.

לכן אומר הקב"ה למשה רבינו: "שלח לך" - לדעתך. אני מכיר את פנימיותך ויודע שכוונתך זכה וטהורה. אך בד בבד, אני גם מכיר את דעתם ורצונם של המרגלים ויודע שאין כוונתם לטובה. לכן עליך להזהיר אותם שהם יפעלו לדעתך ולא לדעתם.

אך המרגלים לא עשו כן. הם לא ביטלו דעתם לדעת משה ולא פעלו מכוח דעתו אלא מכוח כוונתם ודעתם. על כן יצאה משליחות זו רעה גדולה.

מלבד הגזירה שנגזרה על כל אותו הדור שימותו במדבר ולא ייכנסו לארץ ישראל, נגרמה גם בכיה לדורות - חורבן בית המקדש הראשון והשני.

והנה, אם אכן הציווי לשליחת המרגלים היה בא מהקב"ה בעצמו, היו תולים את הכל בקב"ה שציווה לשולחם. לכן אמר הקב"ה למשה: "שלח לך" - לדעתך. לא אני מצווה על שילוח המרגלים, אלא הדבר נעשה מדעתך.

ומוסיף ה"אור החיים" הקדוש יסוד גדול:

יש כלל: "שלוחו של אדם - כמותו" (קידושין מא ע"ב). אם השליח מקבל את השליחות מאת המשלח, הוא פועל מכוח הרצון והכוונה של המשלח.

לצדיק יש כוונה זכה וטהורה בכל מעשיו. כאשר הצדיק משלח את השליח לשליחות מסוימת, הדבר תלוי בדעת השליח.

וראה בטוב ירושלים

מחזה מרגש, השכינה ממש שורה על המקום!

הכל תלוי בגישה של האדם ובמה שהוא מבקש לראות; האם הוא מעוניין להתמקד באור החיובי או בצד האפל.

פעם הלכתי בראש השנה לביתי בלוויית יהודי יקר. באותה שנה ראש השנה חל בסמוך לשבת. הפחים התמלאו על גדותיהם והרחוב היה מלא בשקי אשפה מצחינים שהדיפו ריחות לא נעימים. ברם היהודי שהלך לצידו, הביט ברחובות המרופשים וקרא בגיל: "איזה מחזה מופלא, אנשים אוכלים ושמחים ומקיימים את מצוות החג!"

נאמר בפסוק: "וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כָּל יְמֵי חַיָּיָךְ" (תהלים קכה, ה). כשאנו מתבוננים על ירושלים בפרט ועל ארץ ישראל בכלל, עלינו להסתכל תמיד על הצד הטוב והנאה.

וַיֵּצֵאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ (במדבר יג, לב).

הגמרא (פסחים ח ע"א) אומרת ש"שלוחי מצוה אינן ניזוקין". ואם כן יש להבין, כיצד יתכן שהמרגלים, אשר נשלחו בצו ה', ניזוקו באופן כה קשה.

התשובה לכך היא, שהמרגלים לא נחשבו כשלוחי מצוה, כיון שכבר בצאתם לשליחותם שכנה בליבם כוונה שלילית להתמקד בדברים הרעים שבארץ הקדושה.

בכל דבר בעולם ניתן לראות את הצד החיובי ואת הצד השלילי. אדם יכול להיכנס לשיעור תורה ולומר: 'מה קורה פה, אין אפילו מקום לשבת, כולם דחוסים, חם ומחניק, איך הם יושבים ככה, עזוב זה לא בשבילי!...!'

לעומת זאת אדם אחר יזדמן לאותו מקום ויאמר: 'איך בני אדם משתוקקים לשמוע דברי תורה, יושבים דחוקים, עומדים צפופים ומאזינים במשך שעות לדבר ה'. איזה

בקב"ה שהבטיח להביא אותם אל ארץ זבת חלב ודבש. לכן תיכף כאשר המרגלים התמנו לשליחותם, שרתה עליהם השפעה שלילית, שהיתה פועל יוצא של הספקות והפקפוקים שקיננו בלב עם ישראל.

המשנה (ברכות ה, ה) אומרת: "המתפלל וטעה סימן רע לו, ואם שליח צבור הוא סימן רע לשולחו, מפני ששלוחו של אדם כמותו". כיון שהמתפללים הם ששלחו את החזן ומינו אותו להיות להם לפה, לכן כאשר הוא טועה יש בכך סימן רע עבורם.

בעם ישראל היו אנשים רבים מחוסרי אמונה. הם חזו במו עיניהם בניסים מופלאים, בעשרת המכות, בקריעת ים סוף ובירידת המן, ולמרות זאת האמונה לא הושרשה בליבם. הקב"ה הערה עליהם רוח טהרה ממרום

לפיכך, כאשר המרגלים הגיעו לתור את הארץ, היה עליהם לייחד את תשומת ליבם לאדמתה הפורייה ולפירותיה המשובחים, אך במקום זאת הם בחרו להפנות את מבטם לשלילה והתבוננו בנפילים המתים, ומשום כך נענשו בעונש כבד מנשוא.

המרגלים נבחרו על פי ה', ואם כן בוודאי שמעצם טבעם היו צדיקים גמורים. אולם ישנו כלל ש"שלוחו של אדם כמותו", וכאשר אדם ממנה מישהו לשליחות, השליח הופך להיות דומה למשלחו.

והנה כאשר בני ישראל פנו למשה ואמרו לו: "נִשְׁלַחְהָ אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ וַיַּחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ" (דברים א כב), הדבר נבע מחוסר אמונה וביטחון

לעילוי נשמת

דוד חיים רוני בן מרים ז"ל

ונפלאות, יציאת מצרים, מן משמים ומתן תורה בקולות וברקים בהר סיני. ומאחר שהאמונה נכנסה בליבם באמצעות אותות חיצוניים, הם לא קנו אותה בקניין אישי ובנחלה עצמית, ועל כן לא הגיעו לביטחון מלא בה', אשר הבטיח להביאם אל ארץ טובה ורחבה.

הקב"ה פתח לעם ישראל שערי שמים והציג בפניהם מחזות לא טבעיים בעליל, המעידים כמאה עדים כי יש בורא השולט בבריאה ומנהיג את העולם. ניסים אלו היו אמורים לשמש לעם ישראל נקודת פתיחה, שממנה הם יוכלו להתקדם הלאה, להשריש את האמונה בליבם בעבודה עצמית ולהסיק את המסקנה כי אין כה' אלוקינו בכל הארץ.

אבל בפועל הם לא עיבדו את המראות המופלאים שנשלחו להם ממרומים, ונתרו עם אותם מידות, רצונות ותאוות, ולא הגיעו לאמונה אמיתית בה' יתברך. ממילא, כאשר הם שמעו כי בארץ ישראל ישנן ערים בצורות

והשפיע עליהם רוחניות לרוב, אבל השפע הזה לא היה קניינם העצמי, אלא קניין חיצוני שהגיע להם במתנה, ולפיכך לא היתה לו השפעה על עצם הנהגתם.

סקר שנערך גילה, כי רוב האנשים שזכו בפיס, חזרו למצבם הכלכלי הראשוני תוך מספר שנים. הם השקיעו פה, בזבזו שם, ותוך שנים מועטות כל ההון בו זכו התפוגג כלא היה. וזאת מפני שהם זכו בכסף בקלות, ודבר שמגיע בקלות נאבד בקלות. לעומת זאת כאשר אדם עמל על הממון ומתייגע רבות כדי להשיגו, הוא נוהג בו בתבונה, שומר עליו מכל משמר ומנחיל אותו לבניו אחריו.

מבאר רבי משה פיינשטיין זצ"ל בספר "דרש משה" (ריש פרשת שלח), כי בדומה לכך גם החיסרון של דור המדבר היה נעוץ בעובדה שהאמונה לא באה להם בעמל וביגיעה. הם קיבלו את הכל מן המוכן והמזומן. אירעו בפניהם ניסים

מחפשים בקדחתנות אחר קורת גג ללינה.

בעוברים באחת הסמטאות, תוך כדי סריקות אחר מיטה פנויה, אמר להם אחד מהעוברים והשבים: "הנה כאן בסמוך גרה אשה ענייה, היא לא שייכת לעדת החסידים ואינה יודעת כלל מה זה אדמו"ר, אבל אולי בכל אופן תואיל לפנות לכם חדר בביתה..." החסידים ניגשו אל הכתובת האמורה ושאלו את האשה האם היא יכולה לאכסן אותם בביתה.

"בחפץ לב!" הסכימה האשה, "אבל לשם מה לכם להתארח בעירנו הנידחת?"

"מה השאלה?" השיבו החסידים כאחד, "הרי מתגורר כאן בעיר אדמו"ר קדוש וצדיק שברכותיו מתקיימות מילה במילה!"

"אם כן, יש בקשה אליכם, אני נשואה במשך עשר שנים וטרם זכיתי לצאצאים, מבקשת אני מכם שתפנו בשמי לאדמו"ר ותפצירו בו שיברך אותי בזרע של קיימא!"

ונפילי ענק, מיאנו לעלות ארצה וביקשו לשלוח את המרגלים שיוציאו את דיבתה רעה.

כל מה שיש בארץ ישראל הוא אך ורק לטובה ולברכה. אפילו בקוצים של ארץ ישראל ישנה רפואה. אולם מאחר שהמרגלים לא הלכו בשליחות ה', ולא ברצון משה, אלא בשליחות הרשעים שהאמונה בה' לא התיישבה על ליבם, גרמה שליחות זו רעה לעם ישראל.

היוצא מן הדברים: כאשר אדם רואה נס ומופת או לומד דבר מה, לא די בעצם הראיה והלימוד, אלא יש צורך בפיתוח עצמי ובהשרשת הדברים לחדרי הלב עד שישפיעו על מעשיו והנהגותיו.

מעשה בקבוצת חסידים אשר באו לשהות מספר ימים במחיצת רבם, אולם לאזובתם הרבה כל האכסניות והפונדקים שבעיר היו מלאים וגדושים עד אפס מקום. החסידים שוטטו סחור סחור ברחובות העיר,

מרנין ומשמח לב!

"מה זה? האם אכן נולד לך בן?!"

"אכן כן!" השיבה האישה בשמחה, "הרי אתם עצמכם אמרתם כי ברכת הצדיק אינה שבה ריקם! האמנתי לדבריכם ולא זו בלבד אלא שתיכף לאחר צאתכם, מיהרתי לרכוש עריסת תינוק ובגדים, והנה כעת, בתום תשעה חודשים, אני חובקת בן זכר!"

בין החסידים היה יהודי חשוך בנים, שרבו בירך אותו פעמים רבות בזרע של קיימא, אולם כל הברכות מעולם לא התגשמו והחסיד נותר ערירי כשהיה.

סיפורה המופלא של האישה דקר את ליבו כמדקרות חרב. אין רץ אל האדמו"ר ושפך בפניו את מרירותו:

החסידים הסכימו לתנאי שהציבה האישה ומסרו את בקשתה לרבים שבירך אותה מעומקא דליבא.

במוצאי שבת שבו החסידים לעירם. ואילו אותה אישה ענייה הלכה מיד ורכשה עריסה, חיתולים ובגדי תינוק זעירים. מכרי העקרה שראו אותה קונה את צרכי התינוק, שאלו אותה בפליאה: "נולד לך בן?!"

"כן", השיבה האישה, "בעזרת ה' בעוד תשעה חודשים! האדמו"ר בירך אותי שייולד לי בן, וכל מה שהצדיק מברך מתקיים בעזר ה'!"

לאחר תשעה חודשים שבו החסידים לעיר, וכמו בפעם הקודמת פנו להתארח בביתה של האישה הענייה. החסידים רק חצו את מפתן הבית ובאוזניהם הצטלצל מיד בכי תינוק

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

בליבי כי אין לבנות בנינים על קרקע
שטרם נולדה, ורק לאחר שהתינוק
בוא יבוא ארכוש את צרכיו ביד
רחבה"...

"הרי לך הסיבה!" השלים האדמו"ר
את נימוקו, "אותה אשה האמינה בלב
שלם בברכתי ולכן היא נפקדה, ואילו
אתה שעמדת מן הצד והמתנת לראות
כיצד ייפול דבר, טרם זכית לבנים.
בטוחני כי לו היית מאמין בתמימות
בברכה, גם אתה היית זוכה בסיעתא
דשמיא לבן!"

"רבנו, מדוע את האשה הענייה,
שאינה נמנית על קהל עדתך, ברכת
בברכה שהתקיימה, ואילו אני, היוצק
מים על ידך במשך עשרות בשנים,
זכיתי לברכות עקרות שאינן מועילות
מאומה!"

"ספר לי בבקשה כיצד נהגת לאחר
שקיבלת את הברכה הראשונה", נענה
האדמו"ר ברוך, "האם תיכף נחפזת
לקנות את צורכי התינוק או שסברת
כי אין להקדים את המאוחר?"
"אכן", גמגם החסיד במבוכה, "אמרתי

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמהה סוליקה

לרפואת: רמי בן חיה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ורחם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התינוקת נטע בת ג'וזנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,

מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,

לאה בת פנינה ז"ל, מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,

יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.